

ת"פ 1304/05/14 - מדינת ישראל נגד מאור הלר

בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא, כב' השופט משה דרורי

01 אפריל 2015

ת"פ 1304-05-14 מדינת ישראל נ' הלר

המאשימה

מדינת ישראל

- ע"י עו"ד מוריה ביינה
מפרקליטות מחוז ירושלים

נגד

הנאשם

מאור הלר (עציר)

- ע"י עו"ד רפאל פריג'

גזר דין

כללי

1. הנאשם הורשע בארבע עבירות של דרישת נכס באיומים, ניסיון גניבה, שוד ושוד בנסיבות מחמירות, שארבעתן בוצעו במקומות שונים, בתוך יומיים, כאשר הנאשם נכנס לסניפי בנק הדואר, והציג פתק בו דרש כסף. התוצאה של שני האישומים בעבירות השוד הייתה כי הנאשם, לבסוף, קיבל כ-800 ₪ באירוע אחד וכ-7,000 ₪ באירוע שני, ובסך הכל - כ-7,800 ₪.

2. השאלה המרכזית העומדת בפני להכרעה בגזר דין זה, הינה:

האם להטיל על הנאשם עונש של 30-36 חודשי מאסר, כבקשת המאשימה, או לאמץ את עמדת שירות המבחן, כבקשת הסנגור ולהטיל עליו מאסר בעבודות שירות?

הכרעת הדין

3. ביום 1.5.14 הוגש כנגד הנאשם כתב אישום המייחס לו ארבעה אישומים: שוד בנסיבות מחמירות (שתי עבירות), וניסיון שוד (שתי עבירות).

4. הנאשם הודה בעובדות כתב האישום, אך טען טענות משפטיות לגבי סעיפי החיקוק. הצדדים טענו בפני בעניין זה ביום 2.12.14. בעקבות זאת ניתנה על ידי הכרעת דין מקיפה ביום יט שבט תשע"ה (8.2.15).

5. כדי שיקל על הקורא להבין, אציג את תוצאות הכרעת הדין, שלא על פי סדר האישומים המודפסים בכתב האישום, אלא על פי הסדר הכרונולוגי של המעשים שביצע הנאשם.

6. המעשה הראשון שביצע הנאשם ואשר בכלל באישום הרביעי, היה זה: ביום 22.4.14, בשעה 13:30 בצהרים, נכנס הנאשם לסניף בנק הדואר בביתר עילית, כשהוא מצויד בגז מדמיע ובפתק עליו רשם מבעוד מועד: **"זה שוד, נא לרוקן את כל הקופה"**.

הנאשם הציג את הפתק לפקידה כשהוא מכוון את מיכל הגז המדמיע לעברה.

הנאשם הבחין כי הפקידה מסתכלת על לקוח אחר בבקשה לעזרה, ומתוך חשש שייתפס יצא הנאשם מהסניף.

הנאשם הורשע בגין מעשים אלה בעבירה של דרישת נכס באיומים, לפי סעיף 404 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - "החוק"), והכל כמפורט בפרק יא של הכרעת הדין (וראה התוצאה בפיסקה 94 להכרעת הדין).

8. המעשה השני, שביצע הנאשם, ואשר פורט באישום השלישי, היה למחרת. ביום 23.4.14, בשעה 12:40, אז, נכנס הנאשם לסניף בנק הדואר שבשכונת בית וגן בירושלים כשהוא מצויד בגז מדמיע, ובפתק עליו כתב מבעוד מועד: **"זה שוד, נא לרוקן את כל הקופה"**. הנאשם הציג לפקידה במקום את הפתק, אך זו מיאנה להיענות לבקשתו, והוא עזב את הסניף.

הנאשם, הורשע בגין מעשים אלה בעבירה של ניסיון גניבה, לפי סעיף 383 וסעיף 25 לחוק (פרק י להכרעת הדין והתמצות בפיסקה 93).

9. המעשה השלישי אשר אותו ביצע הנאשם ואשר מצוי באישום השני הוא זה: ביום 23.4.14, בשעה 13:30, הגיע הנאשם לסניף בנק הדואר בשכונת גבעת שאול בירושלים, כשהוא מצויד בגז מדמיע ובפתק אשר עליו רשם מבעוד מועד: **"זה שוד! את בסכנת חיים את כל הכסף!"**.

הנאשם ניגש לדלפק והציג לפקידה את הפתק.

הפקידה מסרה לידיו סכום של 820 ₪.

הנאשם שאל היכן הדולרים, ומשנענה כי הקופה ריקה, עזב את המקום.

הנאשם הורשע בגין מעשים אלה בעבירה של שוד, לפי סעיף 402(א) לחוק (פרק ז להכרעת הדין והתמצית בפיסקה 92).

10. המעשה האחרון, הרביעי, המובא באישום הראשון, הוא זה: ביום 23.4.14, בשעה 14:15, הגיע הנאשם לסניף בנק הדואר בקניון מלחה בירושלים, כשהוא מצויד בגז מדמיע.

הנאשם ניגש לדלפק, וכיוון את מיכל הגז המדמיע לעבר הפקיד, אמר לו כי מדובר בשוד, והורה לו להעביר את כל הכסף לשקית אותה הושיט לו.

בעקבות האיום, מסר הפקיד לנאשם סכום של 7,000 ₪.

בגין מעשה אחרון זה הורשע הנאשם בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק (פרק ו ויישומו בפיסקה 91 להכרעת הדין).

תסקיר שירות המבחן

11. על פי הסכמת הצדדים, הוריתי לשירות המבחן להכין תסקיר בעניינו של הנאשם (החלטה מיום יט שבט תשע"ה) 8.2.15, פיסקה 2, עמ' 22 לפרוטוקול.

12. תסקיר שירות המבחן, מיום כ אדר תשע"ה (11.3.15), נערך על ידי הגב' אירינה ניימן, קצינת מבחן בכירה למבוגרים, זאת בעקבות פגישות עם הנאשם וקבלת נתונים נוספים.

13. הנאשם, בן 27, נשוי ואב לשלוש בנות, בגילאי שלושה חודשים עד ארבע שנים.

14. לפני מעצרו לא עבד וניהל אורח חיים התמכרותי, כאשר במשך כל חייו נעדר מסגרת תעסוקתית והתמכר להימורים מגיל צעיר. לאחרונה סיים טיפול במרכז טיפולי פנימייתי "רטורנו" (סיכום טיפול של "רטורנו" יובא בפרק נפרד), ועבר להמשך טיפול בהוסטל, לבוגרי המרכז האמור.

15. התסקיר מתאר את משפחת המוצא של הנאשם, הכוללת הורים וארבעה ילדים, והוא בן הזקונים. אביו, עובד כמתקן מקררים, ואמו עקרת בית. המשפחה והאחים נורמטיביים, ללא קשיים כלכליים (מוזכר כי אחיו הבכור סבל בעבר מהתמכרות לסמים ועבר טיפול ארוך טווח).

16. על פי הערכת שירות המבחן, הוריו התקשו להציב לו גבולות ברורים ולהכיל את מצבי התסכול, הריקנות והעצב בהם היה נתון לעתים. דבר זה היה רקע להתמכרותו.

17. הנאשם גדל בירושלים וסיים 14 שהות לימוד ללא בגרות. הוא סבל מהתעללויות רגשיות ופיזיות בזמן הלימודים ופיתח דפוסי התנהלות בהם נמנע מהתחברות לעולמו הרגשי ומאינטימיות, כדי לא לחוות תחושות בדידות, דחייה וניכור.

18. לדבריו החל להתמכר להימורים מכיתה י, והחסיר רבות מהמסגרות הלימודיות. הוא שרת בצבא כשנתיים ועזב על דעת עצמו את הצבא, בשל התמכרותו להימורים באינטרנט. לדבריו, ריצה עונש

מאסר בכלא צבאי בשל נפקדות.

19. התסקיר מספר כי הנאשם גדל במשפחה חילונית ובמהלך שירותו הצבאי החל בדרך של חזרה בתשובה. לאחר נשירתו מהצבא השתלב בלימודים בישיבות ועבד בעבודות מזדמנות במשך כשנתיים. הנאשם עצמו תאר כי לאורך שנות לימודיו בישיבה הימר באופן קבוע (למעט שנה אחת בה לא הימר בשל נדר שנדר לרב בישיבה). הוא התקשה להפסיק להמר לאורך זמן.

20. את אשתו הכיר בגיל 17 ולאחר תקופה ארוכה של היכרות הם נישאו ויש להם שלושה ילדים.

21. בשל חובות רבים שיש לנאשם כלפי אנשים שהשקיעו אצלו כספים לצורך רווחים גבוהים, ובשל איומים מאותם נושים, הנאשם ומשפחתו הגרעינית והוריו היו נתונים לפגיעה ממשית ולאיומים מתמידים, דבר שאילץ אותו לשנות מקום מגורים מספר פעמים. כתוצאה מההתמכרות להימורים נפתחו נגדו תיקים פליליים והוא צבר חובות שהגיעו לסדר גודל של שלושה מיליון ₪.

22. הנאשם מסר לשירות המבחן כי לפני כשנה וחצי התמכר גם לאלכוהול. בני משפחתו התקשו למנוע ממנו שתיית אלכוהול. התרשמות שירות המבחן היא כי התמכרותו של הנאשם לאלכוהול הייתה החמרה נוספת של הדפוס ההתמכרותי.

23. בתסקיר מסופר כי הנאשם, לאחר שהיה מכור להימורים במשך כ-11 שנה והתקשה להפסיק התמכרותו בכוחות עצמו, פנה ביוזמתו, עוד לפני המעצר, ל"רטורנו" לקבלת טיפול להתמכרות בסמים, אך הוא לא השתלב במסגרת הנ"ל בשל מעצרו. לאחר המעצר, במסגרת טיפול שירות המבחן במעצר, הופנה ל"רטורנו" ומחודש אוגוסט 14 השתלב בטיפול ב"רטורנו" ולאחר תום הטיפול, ביום 20.3.14 עבר להוסטל של בוגרי המרכז הטיפולי.

24. במסגרת התייחסות להיסטוריה עבריינית, מציין שירות המבחן כי אין לנאשם הרשעות קודמות.

25. ככל שהדבר נוגע לביצוע העבירות נשוא כתב האישום בתיק זה, נכתב בתסקיר כי הנאשם מקבל על עצמו אחריות על ביצוע העבירות ומביע חרטה, כאשר הוא מסביר זאת על רקע החובות הכספיים הכבדים והאיומים הרבים של הנושים ביחס לשלומם של הנאשם ובני משפחתו.

26. שירות המבחן מציין כי בהעדר הרגלים ומיומנויות חיים, המאפשרים להתמודד עם משברים ומצבי לחץ, חש הנאשם מאוים, חסר אונים וחסר מוצא וחיפש רווחים מידיים כדי להקל על מצבו. להערכת שירות המבחן, מצבו ההתמכרותי הקשה וחסר התובנה שלו, אז, למצבו ולנזק שנגרם לסביבתו, וההחמרה שהגיעה לשיאה בחובות הכבדים והאיומים על שלומו ושלומו בני משפחתו, כל אלה הביאו אותו לפעול ללא עכבות ולבצע את העבירות שפורטו לעיל.

27. במסגרת גורמי הסיכון לעבריינות מונה שירות המבחן את אלה: אורח חיים התמכרותי לאורך שנים רבות; העדר הרגלים ומיומנויות חיים נורמטיביים; העדר מסגרת תעסוקתית; קושי בביטוי רגשות; העדר כלים להתמודדות בונה במצבי משבר ולחץ.

28. בפרק שכותרתו "גורמי סיכוי לשיקום", מציין שירות המבחן את הנתונים הבאים: העדר הרשעות קודמות; קבלת אחריות מלאה על מעשיו; הבעת חרטה ובושה בפני שירות המבחן; יכולת התמדה בטיפול ארוך טווח; הבעת נכונות ומוטיבציה להמשך טיפול.

29. וזו המלצת שירות המבחן כלשונה:

"לאור כל האמור לעיל, בהתחשב בתקופת המעצר ובהליך הטיפולי הארוך בו נתון היום ובהתרשמותנו הנשענת גם על המלצת הצוות הטיפולי מהמרכז גמילה כי [הנאשם] זקוק להמשך טיפול אינטנסיבי, וכדי לא לקטוע את הדרך השיקומית שעבר עד היום אנו ממליצים כי העונש שיוטל עליו יאפשר לו להמשיך השתלבותו בטיפול בהוסטל של הקהילה "הדרך". אנו ממליצים על מאסר בעבודות שרות ומאסר על תנאי. בשל מצבו הכלכלי הקשה המתואר לעיל אנו ממליצים להימנע מעונש כספי ממשי וממליצים להטיל עליו התחייבות כספית להימנע מביצוע עבירות דומות בעתיד. כמו כן נמליץ להטיל עליו צו מבחן למשך שנה במסגרתו נעקוב אחרי מצבו בטיפול".

הטיפול ב"רטורנו"

30. "רטורנו", הינו "מרכז פסיכולוגי חינוכי לגמילה והעצמה".

31. סיכום הטיפול ב"רטורנו", מיום 18.3.15, החתום על ידי משה סייפ, עו"ס קהילה טיפולית "רטורנו", כולל בתחילתו נתונים שכבר מופיעים לעיל. מכל מקום, חלק מהאירועים בעברו של הנאשם מתוארים בהקשר של התמכרות לכספים ולהימורים של קלפים.

32. במסגרת הפרק "ההליך הטיפולי", נאמר כי הנאשם הגיע לטיפול הפרטני עם חשש ובמידה של ספקנות ובדיקה. בשיחות הפרטניות שוחחו עמו על ילדותו ועל הגורמים שהביאו להתמכרותו, גם בבגרותו. כן שוחחו עמו על עולמו הרגשי שלא היה קיים, והיווה אחד הגורמים בתסבוכות הכלכליות ולהידרדרותו בתחום ההתמכרות. תחילה הצדיק הנאשם את הניתוק הרגשי ולא רצה להשתנות; אולם בהמשך, ראה אלו מחירים הוא משלם על הניתוק הרגשי והביע נכונות להתעמק ולהשתנות. הוא אכן הצליח לתת לעצמו מקום בזכות לעולמו הרגשי, וראה כיצד זה מחבר אותו ונותן לו שלווה שלא הכיר בעבר.

33. בנוסף, ברמה של הטיפול הקבוצתי, הצליח הנאשם לעשות כל מה שנדרש ממנו, והוא עמד בכללים

ובחוקים של המסגרת, באופן טוב.

34. במהלך הטיפול נעשתה התערבות זוגית על ידי מטפלת משפחתית מוסמכת שסייעה לבנות גשרים בין הנאשם ואשתו, תוך התגברות על חוסר האימון ביניהם. יש גם המלצה להמשיך הטיפול הזוגי, כדי שהנאשם יבצע עבודה רגשית פנימית בהמשך חייו.

35. לאור הצלחת הטיפול יש המלצה להמשיך במסגרת הוסטל "בית בחצי הדרך", שהוא מסגרת שיקומית לבוגרי "רטורנו" שעברו את הטיפול בהצלחה. באותה קהילה טיפולית יש פיקוח של עובד סוציאלי ומדריך, כולל בדיקת הדיירים ויציאה לעבודה. עבודה בהוסטל כוללת ארבעה מישורים: השתלבות בעבודה; ביסוס הליך ההחלמה; פתרון בעיות משפחתיות; ניהול אורח חיים תקין. על הדיירים חובה להשתתף בקבוצות הטיפוליות, בשיחות הפרטניות וביתר המטלות והתכניות של ההוסטל. הדיירים בהוסטל גם אחראים לניהול התקין, הכנתו וניקיונו של ההוסטל והכנת האוכל, דבר המקנה להם מיומנויות חיים, אחריות וטיפול עצמאות, כדי להגיע לשלב שבו המתמכר הופך להיות לנקי העומד בכוחות עצמו על שתי רגליו. חשוב לסיים את תקופת ההוסטל בשלמותה, וזאת כחלק ממכלול התהליך הטיפולי והשיקומי, כדי לאפשר לנאשם להתחזק ולבנות את עצמו, בתוך מסגרת תמיכתית מכוונת ומדריכה לחיים נקיים ויציבים, ללא צורך בתלות בחומרים והתנהגויות פסיכו-אקטיביות.

ראיות לעונש

36. על פי סעיף 40 לחוק העונשין (כפי שהוסף בתיקון 113), בית המשפט בשלב הטיעונים לעונש שומע ראיות לעניין הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ככל שאלה אינן סותרות את הנטען על ידי הנאשם בשלב בירור האשמה (סעיף 40(ב)(1) לחוק).

37. הנאשם הביא כעד מטעמו את אביו, מר פנחס הלר, אשר דיבר בשבח בנו, ועיקר עדותו נסבה על האיומים שהופנו כלפיו על ידי נושים של בנו (עמ' 24 ואילך לפרוטוקול מיום 24.3.15).

38. ב"כ המאשימה, עו"ד מוריה בינה, טענה, ובצדק, כי אין ראיות לטענות סתמיות אלה. העד השיב כי ימציא תיעוד מתאים. ואכן, בשלב מאוחר יותר, הוגשו לבית המשפט אישורים, לפיהם התלונן האב במשטרה על שלושה דברים: חבלה במזיד ברכב, איומים ושריפת דלת ביתו. בעדותו הסביר כי כאשר הגיע המצב לכדי אותם מעשים, הימ"ר עצמו הציב מארב כדי ללכוד את המנסים לפגוע בו ואף נעצר עברין אחד (עמ' 25 לפרוטוקול).

39. האב הסביר עד כמה השפיעה שהותו של בנו ב"רטורנו" על שיפור אישיותו. במקביל, סיפר האב על הקשיים של המשפחה הגרעינית. כך, לדוגמא, הזכיר כי נכדתו ישנה אצלו וחלמה שאביה יחזור הביתה (עמ' 26, שורות 3-5 לפרוטוקול הנ"ל).

40. עדה נוספת מטעם הנאשם הייתה אשתו, אשר סיפרה על האיומים עליה בטלפון מצד הנושים, שאמרו שינקמו בה ובבנות (עמ' 27, שורות 1-3). באחד מהמקרים היא שמעה את שיחות האיום כלפיו בפלאפון וסיפרה שבעלה נכנס לפניקה ולפחד (עמ' 27, שורות 11-14). בהמשך סיפרה על שיחת פלאפון שהייתה בסמוך לביצוע השוד (עמ' 28, שורות 1-6). אשת הנאשם דווחה עד כמה קשה לה ולילדות בלעדיו, ובכך שאינו עוזר בבית (עמ' 27, שורה 4). אשת הנאשם הסבירה שהיא הייתה מודעת לכך שכספים של הנאשם הוקפאו בבנק הדואר, והסבירה כי הנאשם, "**בתמימותו האמין שכשילך לבצע שוד בבנק הוא יקבל את הכסף שלו**" (עמ' 27, שורות 26-27).

41. העד האחרון, מר אהרון דוד לוזק מרטורנו, סיפר על המצב ברטורנו ועל ההליך החיובי שעבר. הוא גם אישר שהנאשם עבר הליך דומה. גם בעניין זה התנגדה ב"כ המאשימה, ובצדק, להרחבת היריעה, שכן אותו אדם אינו מדריך אלא רק חניך בדומה לנאשם (ראה חקירה נגדית בעמ' 29, שורות 1-13).

תמצית טיעוני המשיבה לעונש

42. ב"כ המאשימה, עו"ד מוריה בינה, ביקשה להתייחס לכל אישום כאל אירוע נפרד ולקבוע מתחם נפרד לכל אחד מן האירועים (עמ' 29, שורות 22-23 לפרוטוקול הנ"ל).

43. לדבריה, המתחם ההולם לעבירת שוד בנסיבות מחמירות הוא 18-48 חודשי מאסר; המתחם לעבירת השוד הוא 12-40 חודשי מאסר. ככל שמדובר בעבירות של ניסיון גניבה ובדרישת נכס באיומים - עמדת המאשימה היא למתחם של 6-12 חודשי מאסר (עמ' 30 שורות 7-10).

44. אשר לעונש הראוי, כותרת המדינה לעונש מאסר בפועל של 30-36 חודשי מאסר בפועל כאשר מדובר ברכיבים מצטברים וחופפים של ארבעת המתחמים האמורים, ברף התחתון שלהם (עמ' 30, שורות 11-12).

45. במהלך הדיון עלתה שאלת החזרת הכסף הנשדד. הסנגור הצהיר כי ידאג לתשלום וזה בוצע בפועל למחרת היום. הסכום הופקד ביום 25.3.15.

46. ב"כ המאשימה ערה לכך שיש להתחשב בשיקולי שיקום על פי סעיף 40 לחוק, אך טענה כי שירות המבחן רואה לנגד עיניו רק מטרה אחת של שיקום, בעוד שהיא סבורה כי סוגיית השיקום לא הוכחה בצורה מספקת (עמ' 31, שורות 18-25).

47. המאשימה מסכימה כי יש לנכות מתקופת המאסר את תקופת המעצר של כארבעה חודשים (24.4.14-21.8.14), ואישרה כי מאז סיום המעצר בפועל היה הנאשם באופן רצוף ב"רטורנו" (עמ' 31 שורות 27-28).

תמצית טיעוני הנאשם

48. ב"כ הנאשם שם האת הדבש על הרקע שהביא לאותם מעשים. הוא פרט את האיומים שעבר הנאשם ובני משפחתו על ידי הנושים. לדברי הסנגור, עו"ד פריג', הנאשם **"לקח החלטה שהיא טפשית, תמימה וחלמאית"** (עמ' 33, שורה 14). הסנגור הוסיף כי העבירות עצמן נעשו בהעדר תחום וכי הגז המדמיע שהיה לו בכיס נועד להגן עליו מפני הנושים המאיימים עליו, והוא אף קיבל אישור מהימ"ר להחזיק את הגז מדמיע (עמ' 33, שורות 19-21).
49. הסנגור המלומד מבקש לראות בכל ארבעת האישומים שבוצעו תוך פחות מ-48 שעות כמקשה אחת (עמ' 33 שורות 21-24). בכל מקרה, ביקש הסנגור כי בית המשפט יעשה שימוש בסעיף 40ד ויחזוק ממתחם הענישה, כאשר הסנגור עצמו הסכיר מספר פסקי דין אך לא הציע מתחם ענישה מדויק (עמ' 33-34 לפרוטוקול).
50. ב"כ הנאשם מבקש כי יושתו על הנאשם העונשים שעליהם המליץ שירות המבחן (עמ' 34, שורה 15).
51. הנאשם עצמו אמר כי הוא מבין שעשה פשעים. הוא הסביר שעשה זאת תחת לחץ מהעבריינים וחשב אפילו להתאבד אך הוא מסביר כי זה עדיין פשע לכל דבר (עמ' 35, שורות 5-11).
52. הנאשם הסביר כי במסגרת השיקום ב"רטורונו" ראה כי גם אנשים, כולל בעלי חובות שנפלו להימורים, שחבר עליהם עולמם יכולים להשתקם ולבנות משפחה. השיקום נתן לו חיות ויש לו כיום, כלשוננו, ספונסר, שעל כל בעיה הוא יכול להתייעץ אתו. הוא סיפר כי זכה לתמיכה מצד אשתו והוא מבקש שיתאפשר לו לחזור ולהיות עם בנותיו (עמ' 35, שורות 17-28).
53. בסיום דבריו הביע צער ולקח על עצמו את האחריות ואמר כי הוא מוכן לקבל מאסר על תנאי של 25 שנה כי הוא בטוח שהוא יותר ליעשה את הדברים האלה (עמ' 25, שורות 29-30).

דין

54. שני הצדדים טענו לעונש, על פי המתכונת של תיקון 113 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - תיקון 113), אשר הוסיף לחוק את סימן א' בפרק ו' שכותרתו: **"הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה"**, והכל - כמפורט בסעיפים 40א-40טו לחוק.

האם לקבוע מתחם עונש הולם אחד או נפרד לכל אחד מן האישומים?

55. כמוסבר על ידי בית המשפט העליון (כב' השופט נעם סולברג), תיקון 113 הנ"ל קבע **"מנגנון תלת שלבי לגזירת העונש"** (ראש פסקה 22 לחוות דעתו בע"פ 8641/12 מוחמד סעד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (2013); (להלן: "פרשת סעד").

56. השלב הראשון - כפי שהוסבר באותו פסק דין - מתייחס לסעיף 40ג לחוק העונשין, כפי שהוסף בתיקון 113, מכונה על ידי השופט סולברג כשלב מקדמי, ובו יש לפעול כדלקמן (פסקה 22 לפסק הדין סעד הנ"ל):

"בשלב הראשון - המקדמי, נדרש בית המשפט לבדוק האם הנאשם שלפניו הורשע בכמה עבירות, להבדיל מהרשעה בעבירה יחידה. במידה ומדובר בכמה עבירות, על בית המשפט לקבוע האם הן מהוות אירוע אחד או כמה אירועים נפרדים. אם מדובר באירוע אחד, ימשיך בית המשפט 'כרגיל', אל שני השלבים הבאים (קרי, יקבע מתחם ענישה לאירוע כולו ויגזור עונש כולל לכל העבירות הקשורות לאותו אירוע (סעיף 40ג(א) לחוק העונשין)). לעומת זאת, במידה ובית המשפט מצא כי בעבירות שבהן הורשע הנאשם מדובר בכמה אירועים, יקבע עונש הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן יוכל לגזור עונש נפרד לכל אירוע (בד בבד עם קביעה האם ירוצו העונשים בחופף או במצטבר), או עונש כולל לאירועים כולם (סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין)".

57. חשיבות העיסוק בנושא זה, בשלב הראשוני, עוד לפני שני השלבים הבאים, דהיינו: קביעת מתחם הענישה וגזירת הדין, מוסבר גם בדרך גרפית של הצגת "תרשים הזרימה", באופן של שרטוט שלבי גזר הדין, כפי שמופיע בפסקה 29 לחוות דעתו של השופט סולברג, בפרשת סעד הנ"ל.

58. בפסק דין מאוחר יותר, שיצא על ידי בית המשפט העליון, כתב כב' השופט ד"ר יורם דנציגר בסיפא של פסקה 18 לחוות דעתו, בע"פ 4910/13 אחמד בני ג'אבר נ' מדינת ישראל, שניתן ביום ה' בחשון התשע"ה (29.10.2014) (להלן - "פרשת ג'אבר"): **"מדובר בשאלה הראשונה שבית המשפט נדרש להשיב עליה בבואו לגזור את דינו של הנאשם בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין"** (ההדגשה במקור).

59. לענין חשיבות ההכרעה בסוגיית ריבוי העבירות, בין אירוע אחד לכמה אירועים, ראה את הדיון במאמר המקיף של ד"ר יניב ואקי ופרופ' יורם רבין, "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה: תמונת מצב והרהורים על העתיד לבוא", הפרקליט, כרך נב(2) (חשוון התשע"ד-אוקטובר 2013), עמ' 413, בעמ' 441 ואילך). מסקנתם היא, כי לצורך ההבחנה בין "אירוע אחד" לבין "אירועים נפרדים", יש להשתמש בשני מבחנים:

הראשון, המכונה על ידם **"המבחן הצורני עובדתי, בוחן אם מדובר אם מדובר בפעולה יחידה נמשכת, שאי אפשר לפצלה לתת פעולות, או בשרשרת פעולות עוקבות, שכל אחת היא חוליה נפרדת"** (שם, בעמ' 442).

המבחן השני הוא, "מבחן האינטרס המוגן". מבחן זה בודק את הנזק שהסבה התנהגותו של המבצע והוא מתמקד בנפגעי העבירה ובמהות האינטרסים שנפגעו. מבחן זה מתחשב בחומרת האשם הפלילי של הנאשם ובאופי הפגיעה בנפגע העבירה ובחומרתה. על פי מבחן זה, ריבוי נפגעים עשוי להשפיע על הסיווג הראוי. כך, יהיה אפשר לקבץ רצף של עבירות נפרדות לכדי אירוע אחד כאשר מדובר בפגיעה קלה באינטרס מוגן או כשמדובר בקרבן אחד, ואילו כאשר האינטרס החברתי המוגן הוא אינטרס רב עוצמה, וקיימים מספר קרבנות, תופרד כל עבירה ותיחשב לאירוע בפני עצמו" (שם, בעמ' 443).

מאמר זה מוזכר בפסק דינו של השופט דנציגר בפרשת ג'אבר, בפסקה 25 סיפא. הוא מכנה את המבחן השני כמבחן "מוסרי". כב' השופטת דפנה ברק-ארז מתייחסת למבחן זה בשם הערך החברתי המוגן (בפסקה 3 סיפא לחוות דעתה).

60. בפרשת ג'אבר הנ"ל, מצויות שתי גישות לקביעת המבחנים, כדי לקבוע האם לפנינו "אירוע אחד" או "אירועים נפרדים". אכן, הנתונים בפרשה הנ"ל, שונים מהמקרה שבפני. בפרשת ג'אבר, הנושא המרכזי היה זה: האם ניתן לקבוע מתחם העולה על העונש המירבי, כאשר המבחנים לעניין היו האם מדובר באירועים שונים או בעבירות שונות. פסק הדין נועד היה "לפתור" נושא זה.

מכל מקום, קביעותיו הנורמטיביות של בית המשפט העליון בפרשת ג'אבר משמשות בסיס לדיון להלן, בתיק שבפני.

61. השופט דנציגר, התייחס לפסיקה של סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי, הדנה בהבדל בין "מעשה אחד" או "מספר מעשים" (פיסקאות 22 עד 25 לחוות דעתו), אך הצביע על קשיים לוגיים ביישום טכני של מבחנים אלה, לעניין המונח "אירוע", המופיע בסעיף 40 לחוק העונשין, מונח חדש שאינו זהה למונח "מעשה" (פיסקאות 26 עד 28 לחוות דעתו).

לכן, מציע הוא לפטור את הקושי הלוגי, על ידי מודל זה (פיסקה 29 לחוות דעתו; ההדגשות במקור):

"בשלב הראשון, לצורך המענה על השאלה האם תרחיש עובדתי מסוים מהווה "אירוע אחד" או "כמה אירועים", על בית המשפט להפעיל אך ורק את המבחן הצורני-עובדתי שפותח והשתרש בפסיקת בית משפט זה. כאמור לעיל, המבחן הצורני-עובדתי בוחן האם עבירות שבוצעו ברצף ובסמיכות יחסית של זמן ומקום ניתנות להפרדה או שמא מדובר במכלול אחד של פעולות שמאופיינות במחשבה פלילית אחת ובתכנון פלילי אחד. זהו מבחן לוגי של שכל ישר, אך אין ספק כי מדובר במבחן בעל אופי טכני, שמתעלם משאלות שבמהות - כגון מספר הקורבנות, הנזק שהסבה התנהגות העבריין, והאינטרסים החברתיים שנפגעו כתוצאה מהתנהגותו. סבורני כי מבחן זה תואם בדיוק את אופיו הטכני של השלב הראשון במלאכת הענישה. כאמור, בשלב הראשון, נדרש בית המשפט "להעביר" את התרחיש העובדתי שלפניו דרך "תבנית החשיבה" הקבועה בסעיפים 40(א) ו-40(ב) לחוק העונשין ולקבוע האם מדובר ב"אירוע אחד" או ב"כמה אירועים", וזאת על מנת להבנות את תהליך המחשבה ולחדד בעיני בית המשפט את חלקיו השונים של התרחיש העובדתי. בשלב זה בית המשפט אינו עוסק בשאלות המהותיות -

לא בשאלת מתחם הענישה ההולם ולא בשאלת עונשו הראוי של הנאשם הקונקרטי בנסיבות העניין - ולכן, בשלב זה יש להפעיל מבחן לוגי וטכני, שמתעלם משאלות שבמהות.

בשלב השני, לאחר שבית המשפט קבע האם התרחיש העובדתי שלפניו מורכב מ"אירוע אחד" או מ"כמה אירועים", עובר בית המשפט לשלב המהותי של מלאכת הענישה, במסגרתו עליו לקבוע את מתחם הענישה ההולם ביחס לכל אירוע ולגזור את העונש הראוי בנסיבות הקונקרטיות של כל אירוע. בשלב זה יש חשיבות גדולה לשאלות שבמהות - מספר הקורבנות, הנזק שהסבה התנהגות העברין, האינטרסים החברתיים שנפגעו כתוצאה מהתנהגותו. לפיכך בשלב זה ראוי לשוב ולבחון כל אירוע בהתאם למבחן המהותי-מוסרי שפותח והשתרש בפסיקת בית משפט זה, ולקבוע האם יש לפצל כל אירוע למספר מעשים, על כל הנובע מקביעה זו במישור העונשי (לרבות הוראת סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי)."

62. השופטת דפנה ברק-ארז סבורה כי יש לאמץ מבחן אחר, והיא כותבת את הדברים הבאים (פיסקה 5 לחוות דעתה):

"לשיטתי, נקודת המוצא לפרשנותו של המונח "אירוע" צריכה להיגזר מהבנת התכלית העומדת ביסוד דרישתו של תיקון 113 כי בית המשפט יקדים לגזירת הדין את תחימת גבולותיו של ה"אירוע". ביסוד הדברים עומדת ההכרה בערך הנודע לכך שבית המשפט יקבע מתחם ענישה אחד לפעולות שיש ביניהן קשר ענייני הדוק, תוך התייחסות לכך שהתבצעו בדרך זו. בעיקרו של דבר, התשובה לשאלה מהם גדרי ה"אירוע" תיגזר מניסיון החיים, כך שעבירות שיש ביניהן קשר הדוק ייחשבו לאירוע אחד. המובן שניתן למונח "קשר הדוק" יתפתח ממקרה למקרה ואין צורך לקבוע אותו באופן קשיח כבר כעת. עם זאת, ניתן לומר כי ברגיל קשר כזה בין עבירות יימצא כאשר תהיה ביניהן סמיכות זמנים או כאשר הן תהיינה חלק מאותה תוכנית עבריינית אף כאשר הן בוצעו לאורך תקופת זמן שאינה קצרה (אך מבלי שפרמטרים אלה ימצו את מבחני העזר האפשריים לבחינת עוצמתו של הקשר בין העבירות). כך, לדוגמה, ניתן להתייחס למקרה שבו אדם פורץ לבית, גונב ממנו פריטים שונים ונמלט מן המקום כשהוא נוסע באופנוע במהירות מופרזת. המשטרה דולקת בעקבותיו, ומתנהל מרדף שבסופו הוא נתפס לאחר שגם ניסה לתקוף שוטר. ברי כי בדוגמה זו עבר המבצע עבירות רבות ושונות, וכי אף ניתן לפצל למספר "מעשים". עם זאת, כולן בוצעו בסמיכות זמנים רבה ויש ביניהן קשר הדוק, כך שיש לראות בהן חלק מ"אירוע" אחד. ניתן לטול דוגמא נוספת: אדם מחליט לאיים באלמות על מספר אישי ציבור שלעמדותיהם הוא מתנגד באופן אידיאולוגי, ובמסגרת כך שולח אליהם במשך מספר חודשים מכתבים מאיימים, עד אשר הוא נתפס. במקרה זה, נפלו קורבן למעשים מספר אישי ציבור, והם אף בוצעו בהפרשי זמן זה מזה, כך שניתן לראות בפגיעה בכל אחד מהם "מעשה" נפרד - בין לפי המבחן הצורני-עובדתי ובין לפי המבחן שעניינו הערך החברתי המוגן (אשר מתייחס להגנה על כל אדם ואדם). עם זאת, הפגיעה בכלל הקורבנות נובעת מתוכנית עבריינית אחת, ויש בין העבירות השונות קשר הדוק. לכן, אני סבורה כי נכון יהיה לנתחן כ"אירוע" אחד שבצידו ייקבע מתחם ענישה אחד."

63. כב' השופט עוזי פוגלמן מצטרף לתפיסתה העקרונית של כב' השופטת דפנה ברק-ארז, ומוסיף דוגמא, מאוד קרובה לענייננו (פיסקה 2 לחוות דעתו):

"חברתי השופטת ד' ברק-ארז סבורה כי "עבירות שיש ביניהן קשר הדוק ייחשבו לאירוע אחד" (פסקה 5 לחוות דעתה). מבלי למצות, מציעה חברתי כי בעניין זה יבחן בית המשפט, ברגיל, אם נמצאה בין הפעולות "סמיכות זמנים" ואם הפעולות הן "חלק מאותה תוכנית עבריינית" (שם). מצטרף אני לתפיסתה העקרונית של חברתי. אולם, אבקש להדגיש כי להשקפתי התיבה "אירוע אחד" רחבה דיה כדי לכלול גם פעולות עברייניות שבוצעו על פני רצף זמן; כללו מעשים שונים; ביחס לקורבנות שונים; ובמקומות שונים. הכל - כל עוד הם מהווים מסכת עבריינית אחת. נמצאנו למדים כי הבחינה אם העבירות השונות שביצע הנאשם מהוות "אירוע אחד" היא תכליתית-פונקציונאלית. מסקנה זו מתחייבת, לגישתי, מן הנוסח הרחב של סעיף 40ג, אשר מותיר לערכאה הגוזרת את הדין מתחם רחב של שיקול דעת. מתחם רחב זה משמיע בתורו גמישות ביחס לאפשרות לצרף "מעשים" רבים לכדי "אירוע" אחד. התוצאה היא כי הדין המהותי בעניין סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי בעינו עומד, ומכאן שמשמעות התיקון איננה כי ניתן כיום להשית על הנאשם יותר מן העונש המרבי הקבוע על ה"מעשה" שבו הורשע. כל שעושה התיקון הוא לשמש כלי עזר לערכאה הגוזרת את הדין, שיכולה עתה להשוות את העניין הנדון לפנייה לעניינים דומים אחרים".

64. אישם עתה את המבחנים שנקבעו בפרשת ג'אבר הנ"ל, ובמיוחד את אמות המידה שהציעה כב' השופטת ד"ר דפנה ברק-ארז, ואומצו על ידי כב' השופט עוזי פוגלמן, כולל הדוגמאות המובאות על ידי שופטים אלה: משלוח מכתבי האיום לאיש ציבור לאורך תקופה, כאשר המניע זהה - מדובר באירוע אחד (דברי השופטת ברק-ארז, שצוטטו והובאו לסיפא של פסיקה 62 לעיל); מעשים דומים כלפי קורבנות שונים במקומות שונים המראים מסכת עבריינית אחת - אף הם יחשבו "כאירוע אחד", בדוגמא שהביא השופט פוגלמן (כמצוטט בפסיקה 63 וכפי שגם יובא להלן בפסיקה 65).

65. יש לקבוע, לפי גישות אלה, מתחם עונש הולם אחד, לכל ארבעת העבירות שבוצעו, בהפרש של 25 שעות, בין הראשונה לבין האחרונה, כלפי אותו "נמען" - בנק הדואר - בשל אותו שכולן בוצעו בשם אותו מניע של כעס של הנאשם כלפי בנק הדואר, שלא החזיר לו את כספו.

זאת, כמעט בדיוק הדוגמא שהוזכרה בפסק הדין של השופט פוגלמן, בפרשת ג'אבר הנ"ל שכן מדובר ב"פעולות עברייניות שבוצעו על פני רצף זמן; כללו מעשים שונים, ביחס לקורבנות שונות ובמקומות שונים. הכל - כל עוד הם מהווים מסכת עבריינית, אחת" (ההדגשה הוספה על ידי; הציטוט המלא של הקטע מובא בפסיקה 63 לעיל).

66. אכן, אני עצמי, בעבר, גזרתי עונשו של שודד פלאפונים שביצע מספר מעשי שוד כלפי מתלוננות שונות, וקבעתי מתחמים שונים לכל אירוע (ראה: ת"פ 53466-06-13 מדינת ישראל נ' מסאלמה (2014) בפסיקה 70); וכן, נהגתי באופן דומה, כאשר פיצלתי מעשים דומים לשני מתחמים שונים (ת"פ 1305-05-14 מדינת ישראל נ' ראשד אבו עסב (2014), בפסיקה 72).

67. עתה, שונתה ההלכה של בית המשפט העליון. מן הראוי, איפוא, כי בית משפט זה יצעד בנתיב שנסלל על יד בית המשפט העליון, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בפרשת ג'אבר הנ"ל.

68. אציין כי הלכת גאבר הנ"ל הפכה להלכה מחייבת והיא מיושמת, בעמדת הרוב, הן בבית המשפט העליון (ע"פ 2519/14 ענאד אבו קיעאן נ' מדינת ישראל (2104); ע"פ 4289/14 אורן חנונה נ' מדינת ישראל; ע"פ 1933/14 פלוני נ' מדינת ישראל; ע"פ 4316/13 מדינת ישראל נ' רמי חג'אווה; ע"פ 5834/13 פלוני נ' מדינת ישראל), והן בבתי המשפט המחוזיים (ראה, למשל, ת"פ 7674-05-11 מדינת ישראל נ' אורן סרור (2015) שניתן על ידי כב' השופט יואל עדן בבית המשפט המחוזי בבאר שבע).

69. גם כאשר אקבע מתחם ענישה אחד, לארבעת האישומים, כפי שהסברתי לעיל, אין לשכוח כי יש זיקה וקירבה בין הענישה ביחס לעבירת ניסיון לשוד בנסיבות מחמירות, לבין מתחם הענישה ביחס לארבעת העבירות האחרות, ההולכות מן הקל אל הכבד: גניבה, שעונשה המרבי 3 שנות מאסר; דרישת נכס באיומים, שעונשה המרבי הוא 5 שנות מאסר; שוד, שעונשו המרבי הוא 14 שנות מאסר; והחמורה ביותר - שוד בנסיבות מחמירות - שבצידה קבוע עונש מרבי של 20 שנות מאסר.

מתחם העונש ההולם

70. לאחר שעברנו את השלב המקדמי, יש לפעול במסגרת השלב השני, שהוא קביעת מתחם העונש ההולם.

71. בעניין זה, מורה לנו סעיף 40ג(א) לחוק, כי יש לקבוע את המתחם בהתאם לעיקרון המנחה שהוא עיקרון ההלימה, ולשם כך יש להתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה, ובנסיבות הכרוכות בביצוע העבירה, כאמור בסעיף 40ט לחוק.

72. לגבי עקרון ההלימה, בפניי אירוע אחד, הכולל ארבע עבירות שונות, השייכות לאותה "משפחה", והעיקרון המנחה מחייב קיומו של "יחס הולם בין חומרת מעשה עבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו", הכל כאמור בסעיף 40ב לחוק.

79. אשר לאלמנטים של סעיף 40ג(א) סיפא, אדון בכל אחד מן הרכיבים האמורים, כסדרם.

הערך החברתי הנפגע מביצוע העבירות

80. עבירת הגניבה - מגינה על הקניין והבעלות.

81. בעבירת דרישת נכס באיומים כלול כבר יסוד של איום, שאליו התייחסתי במפורט בפיסקאות 71-82 ו-89 להכרעת הדין, ולא ראיתי צורך לחזור על כך שוב.

82. עבירת שוד "רגילה", וכמובן עבירת השוד בנסיבות מחמירות, כוללות בחובן שני ערכים חברתיים מרכזיים, משני תחומי המשפט הפלילי:

הראשון, הגנה על החיים והבריאות של האדם, שכן עבירת שוד כוללת אלימות כלפי נפגע העבירה. מבחינה זו עבירת השוד "שייכת" לקבוצת העבירות של תקיפה, גרימת חבלה חמורה, וכדומה.

יסוד האלימות נכלל בעבירת השוד במפורש, בסעיף 402(א) לחוק העונשין: "**... בשעת המעשה... מבצע... מעשה אלימות באדם...**".

כאשר מדובר בשוד בנסיבות מחמירות, יש אלמנט נוסף של החמרה בעניין יסוד האלימות, דהיינו: היות הנאשם מזוין ב"נשק", שהיה מיכל גז מדמיע, שהופנה לעבר פקידת הבנק.

השני, ההגנה על הרכוש, שכן עבירת שוד הינה גניבה בנסיבות מחמירות של אלימות. גם זאת נלמד מלשון הסעיף הנ"ל: "**... הגונב דבר... כדי להשיג את הדבר הנגנב... או כדי למנוע התנגדות לגניבת הדבר...**".

83. ניתן לראות, איפוא, בעבירת השוד ככוללת "שתי קומות": הראשונה - גניבת החפץ; השנייה - יסוד האלימות.

84. לעניין היסוד הראשון של מתחם העונש ההולם, בעבירת השוד, לאמור, "**הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה**", ראיתי לנכון להביא את פסיקת בית המשפט העליון, בע"פ 1127/13 עמאואל גברזגי נ' מדינת ישראל (2014), בפיסקה 30:

"**הערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת השוד, הוא כבודם, חירותם ורכושם של המתלוננים - קרבנות העבירה, ובטחונם של הציבור, יכולתו הממשית לחיות את חייו ולהלך ברחובות ללא חשש**".

85. אם כך ביחס להילוך חופשי ברחובות, לא כל שכן, שפקיד/ה בנק זכאי/ת לבצע עבודתו בבנק ללא איומים, ועל המשפט הפלילי להגן על ביטחונם של פקידים אלה.

מידת הפגיעה בערך החברתי

86. המחוקק דורש בסעיף 40(ג) לחוק העונשין, כי בית המשפט, בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם, יתחשב לא רק בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, אלא גם, כלשון החוק, "**במידת**

הפגיעה בו".

87. לעניין יסוד זה של מידת הפגיעה בערך המוגן, יש להבחין - בין ארבעת האישומים, אשר מיונו על ידי לעיל, על פי מדרג של מועד ביצוע, ולא על פי סדר האישומים.
88. במקרה הראשון, היה דרישת נכס באיומים, שלא הניב כל תוצאות.
89. במקרה השני, היה ניסיון לגניבה, שגם בו לא היו תוצאות מעשיות.
90. המקרה השלישי והרביעי, היו שני מעשי שוד מושלמים, שבסיומם יצא הנאשם מבנק הדואר עם שללו: 890 ₪ במקרה הראשון (האישום השני שבו האיום לא כלל שימוש בנשק; נ סך של 7,900 ₪ קיבל הנאשם מן הפקיד באירוע האחרון, לאחר שכיוון אליו את מיכל הגז המדמיע; וזה, כאמור, המקרה החמור ביותר, שבגינו הורשע הנאשם בשוד בנסיבות מחמירות.
91. בעוד שהפגיעה במקרה הראשון והשני היא יחסית מועטת, הרי בשני מקרי השוד, לכאורה, מידת הפגיעה בערך המוגן היא כמעט מירבית.
92. אמרתי "כמעט", כי סכומי הכסף שנשדדו הוחזרו לבנק הדואר, ובכך חלק קטן מ"עוגמת הנפש" של הבנק הנשדד, בא לידי פתרון (ראה: פסקה 45 לעיל).
93. לא נמסר לי מידע, כיצד השפיעו מעשי השוד על פקידי הבנק. בהעדר אינפורמציה על כך, נושא שהיה על המאשימה לטפל בו, בדרך של הגשת תצהיר נפגע עבירה, יש להניח - לטובת הנאשם - כי לא הייתה פגיעה באותם פקידים (בדומה לכל הנחה במשפט הפלילי אשר פועלת לטובת הנאשם, בהעדר ראיות שהיה על המאשימה להציג).

מדיניות הענישה הנהוגה

94. ב"כ הצדדים לא המציאו פסיקה קונקרטית העוסקת במקרים דומים או זהים למה שאירע בפרשה שבפניי. פסיקה כללית על עבירת שוד אין בכוחה להנחות אותי ביחס לנתוני תיק זה, והרי החוק מחייב התייחסות לפסיקה הנהוגה, שניתנה ביחס למעשים כמו אלה שהם נושא גזר הדין, אותו יש לפסוק על פי סימן א1 לפרק ו לחוק העונשין.
95. על כל פנים, לא התעלמתי מטענת ב"כ המאשימה בנושא (ראה: פסקה 43 לעיל).

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

96. סעיף 40ג לחוק העונשין מורה לבית המשפט, כי בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם, עליו להתחשב בגורם האחרון המופיע בסעיף, דהיינו ב"נסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40ט".

97. אביא עתה את סעיף 40ט לחוק, ולצידו אתיחס לנתונים הרלבנטיים בגזר דין זה:

בקביעת מתחום העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם כאמור בסעיף 40ג(א), יתחשב בית המשפט בהתקיימותן של נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, המפורטות להלן, ובמידה שבה התקיימו, ככל שסבר שהן משפיעות על חומרת מעשה העבירה ועל אשמו של הנאשם:

- (1) התכנון שקדם לביצוע העבירה - אכן היה תכנון, אם כי בשלומיאליות ובטיפשות, והנאשם אפילו לא כיסה את פניו.
- (2) חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה - הנאשם פעל לבד. ההשפעה הייתה לא של אחר, אלא של ההתמכרות והרצון להתנקם בבנק הדואר.
- (3) הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה - היה יכול להיגרם נזק יחסית רב.
- (4) הנזק שנגרם מביצוע העבירה - בפועל נגנבו כ-7,800 ₪, ולא נגרם כל נזק, בפועל, לפקיד הבנק.
- (5) הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה - הוסבר, בהרחבה לעיל, כי הסיבות היו התמכרות, שהביאה לחובות אדירים, ומעשה הגניבה והשוד נבעו מתוך רצון לקבל מבנק הדואר את אשר מגיע לנאשם, לשיטתו.
- (6) יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, לרבות בשל גילו - הנאשם הבין את אשר עשה.
- (7) יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות של נפגע העבירה - היה לו פחד מהנושים, אך אין הם נפגעי העבירה.
- (8) מצוקתו הנפשית של הנאשם עקב התעללות בו על ידי נפגע העבירה - הייתה לנאשם מצוקה רבה, עקב ההתמכרות, שהביאה לחובות, אך, מכל מקום, אין חולק כי אלה לא נגרמו ע"י נפגעי העבירה.
- (9) הקרבה לסייג לאחריות פלילית כאמור בסימן ב' לפרק ה'1 - לא רלבנטי.
- (10) האכזריות, האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו - לא רלבנטי.
- (11) הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה - לא רלבנטי.

98. לאור הנתונים הללו, ובהתחשב במתחם הענישה שהציע ב"כ המאשימה, אני מעמיד את מתחם העונש ההולם לכל ארבעת האישומים על עונש שהוא 18-48 חודשי מאסר (שהוא המתחם שהציעה ב"כ המאשימה, ביחס לעבירת שוד בנסיבות מחמירות, לבדה).

העונש המתאים

99. על פי סעיף 40ג(ב) לחוק יש לבדוק את הנסיבות שבסעיף 40א לחוק, כדי לגזור את העונש המתאים.

100. וכך נאמר בסעיף 40א, כאשר לצידה של כל פסקה אתייחס לנתוני תיק זה:

בהתקיימות נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, המפורטות להלן, ובמידה שבה התקיימו, ככל שסבר כי ראוי לתת להן משקל בנסיבות המקרה, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם:

- (1) הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו - הפגיעה בנאשם רבה,**
אך הוא זה שגרם לכך בעצם המעשים שביצע.
- (2) הפגיעה של העונש במשפחתו של הנאשם - הפגיעה במשפחה**
קשה, ובמיוחד באשתו וב-3 הבנות, אם כי, שוב יש לזכור, כי הנאשם היה זה שעשה את המעשים.
- (3) הנזקים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירה ומהרשעתו -** כספי השוד הוחזרו.
- (4) נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב -** כאן יש להתחשב רבות בנאשם אשר נטל אחריות, הודה, התחרט וחזר למוטב.
- (5) מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה -**
הנאשם פיצה והחזיר לבנק את מה שגנב ושדד.
- (6) שיתוף הפעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק; ואולם כפירה באשמה וניהול משפט על ידי הנאשם לא ייזקפו לחובתו -** הנאשם שיתף פעולה מידית עם המשטרה והפרקליטות.
- (7) התנהגותו החיובית של הנאשם ותרומתו לחברה -** בעבר לא תרם הנאשם לחברה, פרט לשירות צבאי חלקי. עתה, במסגרת "רטורנו", ולאחר מכן, ב"הוסטל" - כך יש לקוות - כי יתרום לחברה.
- (8) נסיבות חיים קשות של הנאשם שהיתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה -** הנאשם סבל מהתמכרויות, לאור עברו וילדותו, כמוסבר בתסקיר שירות המבחן ובדו"ח "רטורנו". כמו כן, יש לזכור את האיומים של הנושים עליו ועל בני משפחתו.
- (9) התנהגות רשויות אכיפת החוק -** לא רלבנטי.
- (10) חלוף הזמן מעת ביצוע העבירה -** עברו 11 חודשים מאז העבירות, וזמן זה "נוצל" ברובו, לטיפול ב"רטורנו".
- (11) עברו הפלילי של הנאשם או העדרו -** לנאשם לא היה כל עבר פלילי, וכתב אישום זה הוא הראשון שהוגש נגדו.

101. יש להתייחס בתיק זה, במיוחד, לשיקול השיקום, המוסדר בסעיף 40ד לחוק, המאפשר לבית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם, אם מצא כי הנאשם השתקם.
102. במקרה שלנו, השיקום הוא מוצלח ביותר, כפי שהדבר עולה מתסקיר שירות המבחן ומן הדו"ח של "רטורנו", שהובאו בהרחבה לעיל (ראה: פסקאות 11-35).
103. לפני קציבת העונש המדויק, יש לזכור כי מאז המעשים שביצע הנאשם, לפני כ-11 חודשים, היה הנאשם במעצר תחת סורג וברח במשך כ-4 חודשים (24.4.14-21.8.14), ולאחר מכן היה במשך 7 חודשים ב"מעצר" ב"רטורנו", וכך הורחק הנאשם מן החברה, בסך הכל לתקופה של כמעט שנה.
104. אין "מפתח" ל"תרגום" ימי מעצר בית או היסגרות "ברטורנו", לימי מעצר בפועל. האם מדובר על יחס של 1:3, או יחס דומה (ראה מה שכתבתי לאחרונה בת"פ 51324-11-13 מדינת ישראל נ' ישראל אברמוב (2015), פסקאות 220-221, והאסמטאות המוזכרות, שם).
105. מאחר והנאשם נמצא מתאים - עפ"י חוות דעתו של הממונה על עבודות שירות, שהוגשה לבית המשפט - לביצוע עבודות שירות ב"נופי קטמון", 5 ימים בשבוע, 8.5 שעות ביום, עבודות שירות אלו משתלבות יפה עם שהייתו של הנאשם בהוסטל, שהוא השלב הבא לאחר 7 החודשים שהיה ב"רטורנו", וזאת כמפורט בדו"ח "רטורנו" ובתסקיר שירות המבחן.
106. אם יוטל על הנאשם עונש של 6 חודשים בעבודות שירות, הם שווי ערך ל-6 חודשי מאסר בפועל (אם כי, בעולם המעשה, יש סניגורים רבים המוכנים להחליף יומיים מאסר בפועל ביום עבודות שירות), כאשר להם יש להוסיף את 4 חודשי המעצר בפועל שכבר ריצה הנאשם, ולכן יש להוסיף את תקופת 7 החודשים של ה"מעצר" ברטורנו. כולם יחד קרובים לרף התחתון של מתחם העונש ההולם (שהוא, כזכור, 18 חודשי מאסר; ראה: פסקה 98 לעיל).
- ההפחתה מן הרף התחתון האמור, ועד לקביעות הללו, היא ההפחתה שאותה רשאי לבצע בית המשפט על פי סעיף 40ד לחוק, כאחד משיקולי השיקום.
107. לא ראיתי מקום להטיל על הנאשם קנס, לאור מצבו הכלכלי הקשה והצורך שלו להחזיר את חובותיו הגבוהים לנושים.
108. לא התבקשתי להטיל על הנאשם חובת פיצויים, ולכן, לא אעשה כן, כאשר לגוף העניין, אינני סבור כי תיק זה מתאים לפיצוי.
109. רכיב אחד של העונש, קרי: מאסר על תנאי, התבקש על ידי המאשימה, ואילו גם הסכים הנאשם,

בדבריו האחרונים.

110. בנוסף לכך, בתסקיר שירות המבחן כלולה המלצה להטלת התחייבות כספית להימנע מביצוע עבירה וכן מבחן לשנה.

ב"כ הנאשם הסכים להמלצות הללו, ואלה יהוו חלק מרכיבי העונש.

סיכום

111. לאחר ששקלתי את מכלול הנסיבות, ולאור הנימוקים שהובאו לעיל, אני מטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר על 6 חודשים שירוצו בעבודות שירות ב"נופי ירושלים", ברחוב תל חי בשכונת קטמון, ירושלים, במשך 5 ימים בשבוע, 8.5 שעות עבודה יומיות. תחילת ביצוע עבודות השירות יהיה ביום 2.4.15 (אם לא ניתן להתחיל לפני פסח, ההתחלה תהיה במועד שיקבע הממונה על עבודות השירות, ויודיע על כך בכתב לבית המשפט). על הנאשם להתייבב לתחילת ריצוי עבודות השירות ביחידת עבודות שירות, מפקדת מחוז הדרום, ליד כלא אשל בבאר שבע.

ב. מאסר על תנאי של 12 חודשים, אותם ירצה הנאשם אם יבצע תוך 3 שנים מהיום, אחת מן העבירות בהן הורשע.

ג. הנאשם יחתום, תוך 7 ימים מהיום, על התחייבות להימנע מביצוע העבירות שעליהן הורשע, בסך של 10,000 ₪, לתקופה של שנתיים.

ד. מוטל בזה על הנאשם צו מבחן למשך שנה מהיום; במסגרת זו, יעקוב שירות המבחן אחר מצבו של הנאשם, וידווח לבית המשפט, בתום השנה.

112. המזכירות תשלח העתקים של גזר דין זה הן לשירות המבחן והן לממונה על עבודות שירות.

113. זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום.

ניתן היום, י"ב ניסן תשע"ה, 01 אפריל 2015, במעמד הנאשם, וב"כ הצדדים.